

Kutatás örve alatt (1.)

(A délvidéki vérengzés feltárásának politikai összefüggései)

Valami oka csak van annak, hogy ilyen dőcögve halad az 1944/1945 során lezajlott délvidéki vérengzés kutatására alakult magyar–szerb akadémiai közös bizottság munkája. Sokan emlegetik, amiatt van ez így, mert sem a magyar sem a szerb akadémia nem ad rá pénzt. Nem azt firtatjuk ad-e, vagy hogy az akadémia rendelkezik-e erre szánt pénzzel, hanem magával a téblábolás tényével, mert annak is megvan az oka. Írásunkban azt taglaljuk, mikor kellett államhatalmi, tudományos, egyházi vagy egyéb szervezeteknek döntenükhöz a vérengzésről valamilyen formában, s végül azzal, hogy most ismét dönteni kell-e, hogy végre érdemi munka folyjon. Az elemzést a vérengzés kezdetétől a napjainkig terjedő teljes időszakra terjedően végezzük, természetesen csak a legsúlyosabb döntésekre korlátozva.

ISMERT ÉS HÁTTERI POLITIKAI DÖNTÉSEK SOROZATA

Folyik az 1944 végén, 1945 elején, a Délvidéken lezajlott magyarellenés atrocitások tudományos feltárása.

Félek kérdőjelet tenni a mondat után, pedig azt kellene. Vagy még inkább azt, hogy kijelentő mondatá alakítani, a végén fölkiáltójellel: Nem megy!

Nem megy! Nem úgy megy!

Honnan veszem a bátorságot, hogy ilyet állítsak? Hiszen a két állam legfőbb képviselője – nevezük meg őket: Sólyom László és Boris Tadić – fogott össze, hogy a két állam tudományos akadémiaja vegye kézbe az ügyet. Kiálltak a nyilvánosság elé 2009. október 12-én és bejelentették, hogy megindítják a munkát.

Valami történt is, hiszen – kínos halogatások után, mintegy másfél évvel a kettős államfői bejelentés után – 2011 elejére csakugyan fölállt a magyar és a szerb részből álló testület. Majdnem esztendei újabb vajudás. Reménytelen hónapok teltek el, majd újabb vívódás következett. A főntebb jelzett kétségeimet eddig nem mertem megfogalmazni, majd jött a Magyar Tudományos Akadémiáról egy írásbeli igazolás: sokakkal együtt jól látjuk: Most sem megy. De e biztatásról alább majd részletesebben.

Magyarország eddig három esetben hozott messze ható politikai döntést a kérdésben.

Az elsőt még a párizsi békekonferencia kezdete előtt. El-döntötte ugyanis, hogy az 1946. július 29-e és augusztus 15-e között lezajlott konferencián, majd a békeszerződés 1947. február 10-én megejtett aláírásáig folyó egyezkedések során nem veti föl a Tito által levezényelt magyarirtást. Talán Rom-sics Ignác: *Az 1947-es párizsi békeszerződés* c. könyvének anyaga gyűjtése közben ráakadt olyan okmányra, amelyből megtud-hatnánk, hogy a ma-gyar kormány vagy a külügyminisztérium mikor döntötte el, hogy az ügyet miért nem vetik föl, hiszen kétségtelenül voltak használható értesü-léseik róla. Mint dr. Balla Ferenc és dr. Balla István kutatásai alapján tudhatjuk, a bezdáni születésű Abonyi (Ruff) András, valószínűleg magyar megbízásból adatokat gyűjtött a vérengzés-ről és az események-vel szinte azonos idő-ben tájékoztatta már az ideiglenes magyar kormányt. Gyöngyösi

Az Abonyi család 1935-ben. Balról: ifj. Abonyi István, id. Abonyi István, id. Abonyi István, Abonyi Teréz és Abonyi András. (Dr. Balla Ferenc szíves engedelmével)

azonban kezdettől fogva tagadta, hogy Titónak bármi köze lenne hozzájuk¹.

(Folytatjuk)

■ MATUSKA Márton

¹ Dr. Balla Ferenc 2003-ban közölte kutatásainak részletes eredményét az Újvidéken, a Vajdasági Magyar Tudományos Társaság által szervezett tanácskozáson. Tanulmányát közli a társaság kiadásában megjelent: *Rémura-lom a Délvidéken* c., 2004-ben, az *Atlantis* kiadásában: Egy magyar diploma-ta címen a 43–50. oldalon. Korábban röviden írt már róla a szerző, és dr. Balla István, a fivére a közös: *Bezdán története (1944-1953)* 73. c. kötetben a 74. oldalon. Logos Grafikai Műhely, Tóthfalu, 2001.